Nota reserves en voorzieningen gemeente Maashorst 2026

Intitulé

Nota reserves en voorzieningen gemeente Maashorst 2026

De raad van de gemeente Maashorst;

gelezen het voorstel van 22 september 2026,

gelet op artikel 212 van de Gemeentewet;

gelet op artikel 16 van de Financiële verordening gemeente Maashorst;

besluit:

- **1.** De Nota reserves en voorzieningen gemeente Maashorst 2026 vast te stellen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In overeenstemming met artikel 212 van de Gemeentewet legt de raad via een verordening de basisprincipes voor het financiële beleid en beheer vast. Dit is uitgewerkt in de Financiële Verordening 2026 van de gemeente Maashorst. Artikel 16 van deze verordening bepaalt dat het college een Nota reserves en voorzieningen moet opstellen en aanbieden aan de gemeenteraad.

1.2 Doelstelling

De nota geeft de spelregels weer hoe om te gaan met de reserves en voorzieningen. De uitgangspunten van deze nota worden onder meer toegepast bij het opstellen van de begroting, de tussenrapportages en de jaarrekening.

Kort samengevat draagt deze nota bij tot:

- transparant en eenduidig financieel beleid rondom reserves en voorzieningen;
- aansluiting bij verslaggevingsregels en het provinciaal toetsingskader;
- duidelijke afspraken over wijze van informeren en besluitvorming gemeenteraad.

1.3 Reikwijdte

Deze nota is van toepassing op alle reserves en voorzieningen van de gemeente Maashorst.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komt het wettelijk kader aan de orde: de definities, verslaggevingsregels en het onderscheid tussen reserves en voorzieningen. In hoofdstuk 3 en 4 worden de beleidsuitgangspunten toegelicht.

2. Wettelijk kader en definities reserves en voorzieningen

2.1 Wettelijk kader

Deze nota ondersteunt de kaderstellende rol van de raad. Deze nota vormt het formele kader waarbinnen het college en de ambtelijke organisatie met reserves en voorzieningen dienen om te gaan. Het wettelijk kader bestaat uit de Gemeentewet (artikel 212) en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

2.1 Definitie reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen (gereserveerd geld) die onderdeel uit maken van het eigen vermogen.

Er zijn twee soorten reserves, namelijk de algemene reserves en bestemmingsreserves.

De algemene reserves

De algemene reserves zijn het vermogen van de gemeente waaraan geen bestemming is gegeven. De algemene reserves wordt gevoed door overschotten van afgesloten jaren, via de resultaatbestemming en verdere toevoegingen zoals door uw raad zijn besloten. De gemeente Maashorst kent 2 algemene reserves:

- De algemene reserve vrij besteedbaar
- De algemene reserve grondbeleid

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan door de raad een bepaalde bestemming, een doel, is gegeven. Er zijn drie soorten bestemmingsreserves:

- Bestemmingsreserves voor dekking kapitaallasten, deze reserves zijn bedoeld als dekking van afschrijvingen op investeringen.
- Bestemmingsreserves voor een programma of specifiek beleidsdoel, deze reserves mogen gevormd worden vanuit de algemene reserve ter dekking van kosten voor een vooraf gedefinieerd doel voor een periode van maximaal 10 jaar.
- Overige bestemmingsreserves.

2.1 Definitie voorzieningen

In een aantal gevallen is de regelgeving dwingend in het vormen van een voorziening. Zodra een verplichting of risico zich voordoet waarvan de kosten redelijk zijn in te schatten, **moet** een voorziening worden gevormd.

Voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen van de gemeenten.

Er zijn vier soorten voorzieningen:

- Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten (art 44.1a BBV).
- Voorzieningen voor op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten (art 44.1b BBV).
- Voorzieningen voor kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (art 44.1c BBV).
- Voorziening voor de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in art 35.1b BBV (art 44.1d BBV).

De gemeente mag namelijk niet vrij beschikken over de gelden aangezien die voor afdekking van specifieke en reële risico's zijn aangewezen.

Geld van derden met een specifiek bestedingsdoel, dat niet van de overheid afkomstig is, wordt ook als voorziening opgenomen. Dit omdat dit geld niet vrij besteedbaar is door de gemeente. Het gaat hier om de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel, afkomstig van de overheid (provincie/rijk) mogen niet als voorziening worden opgenomen. Dit moet als vooruit ontvangen post op de balans worden opgenomen.

Hieronder zijn in een schematisch overzicht, de belangrijkste verschillen tussen de reserves en voorzieningen opgenomen.

RESERVES	**VOORZIENINGEN**
Eigen vermogen	Vreemd vermogen

RESERVES	VOORZIENINGEN
In principe vrij besteedbaar (kan-bepaling)	Vaste bestemming (zal-bepaling)
Wijziging van bestemming is mogelijk	Wijzigen van bestemming is NIET mogelijk
Intern financieringsmiddel	(Mogelijk) Toekomstige verplichting ten opzichte van een derde
Rentetoevoeging toegestaan (toevoeging via de exploitatie)	Geen rentetoevoeging, (alleen bij contante waarde berekening)
Aanwending vrij mits raadsbesluit	Aanwending direct t.l.v. de voorziening zonder raadsbesluit, slechts voor betreffende doel
Tijdelijk karakter	Structureel karakter
Gewenste omvang niet (direct) te bepalen	Omvang gelijk aan de verplichting (onderbouwde berekening, beheersplan)
Raad is verantwoordelijk (= financieel beleid)	College is verantwoordelijk (= financieel beheer), met uitzondering van voorzieningen ter egalisatie van kosten waarvan de grondslag van de voorziening door de raad wordt bepaald.

3. Beleidsregels reserves

3.1 Algemene uitgangspunten

Uitgangspunt is dat er terughoudend wordt omgegaan met het instellen van bestemmingsreserves. Dit om de reservepositie transparant en overzichtelijk te houden.

Bevoegdheden

Het instellen en opheffen van reserves als ook het herbestemmen van reserves is een eigen keuze en bevoegdheid van de gemeenteraad.

Onttrekkingen en toevoegingen aan reserves moeten door de raad worden goedgekeurd en worden dus altijd via een raadsvoorstel en raadsbesluit aan de raad voorgelegd, tenzij bij de instelling van de reserve is besloten dat het college wordt gemandateerd voor het doen van onttrekkingen die passen binnen het aangegeven bestedingsdoel van de betreffende reserve.

3.1 Instellen van reserves

Bij het instellen van reserves worden de volgende criteria gehanteerd:

- **a.** Een bestemmingsreserve wordt ingesteld om een concreet door de raad vastgesteld doel, binnen een vooraf bepaalde tijd te, realiseren;
- **b.** Het instellen van een reserve is raadsbevoegdheid en dient via een raadsbesluit onderbouwd te worden.
- **c.** Bij het instellen van een reserve worden de volgende zaken vastgelegd:
    - **1.** Functie van de reserve
    - **2.** Doel van de reserve
    - **3.** De voeding en onttrekking van/aan de reserve
    - **4.** Het noodzakelijk niveau, indien van toepassing
    - **5.** Eventuele claims die op de reserve rusten
    - **6.** De looptijd van de reserve

Ad. 3.1.a. Voorbeelden bestemmingsreserves:

Project reserve

Bij meerjarige projecten, waarvan de fasering in tijd erg onzeker is, kan worden gekozen voor financiering via een bestemmingsreserve. Dit om technische problemen met het overhevelen van exploitatiebudgetten vanwege BBV-voorschriften, te voorkomen.

Reserve dekking kapitaallasten

Deze reserve wordt gevormd ter dekking van afschrijvingslasten (geen rente) van investeringen. Doelstelling van het inzetten van de reserve kapitaallasten is om budgettaire neutraliteit te bereiken (op rentetoerekening na). Dit wordt in principe alleen gedaan voor investeringen met een eenmalig karakter, die – na afschrijving – niet vervangen hoeven te worden. Bij vorming van een reserve kapitaallasten dient ook het effect op het weerstandsvermogen en de schuldquote in de afweging meegenomen te worden.

Bestemmingsreserves voor een programma of specifiek beleidsdoel

Deze reserves bieden de mogelijkheid om een deel van (het surplus van) de algemene reserve af te zonderen en in te zetten ter dekking van kosten voor een vooraf gedefinieerd doel.

Een belangrijke voorwaarde is dat het gaat om een eenmalige onttrekking aan de algemene reserve ten gunste van (een vooraf aangegeven) programma of specifiek beleidsdoel anders dan voor de dekking van kapitaallasten.

De voorwaarden die hierbij gelden zijn:

1. Voor het totaal van de inzet van de algemene reserve wordt bij raadsbesluit een afzonderlijke dekkingsreserve gevormd. Deze dekkingsreserve wordt gekoppeld aan het vooraf benoemd programma of specifiek beleidsdoel. Er kunnen meerdere dekkingsreserves worden gevormd, gekoppeld aan meerdere programma's of beleidsdoelen. Dit kan als onderdeel van de begroting en meerjarenraming, maar bij voorkeur in de vorm van een apart raadsbesluit inclusief een passende toelichting/uitwerking. De raad neemt het besluit uiterlijk in dezelfde raadsvergadering als waarin zij de begroting vaststelt.
2. Voor de inzet van de dekkingsreserve geldt een looptijd van maximaal 10 jaar.
3. De inzet van de algemene reserve geldt alleen voor het deel dat geen onderdeel vormt van de benodigde weerstandscapaciteit, die noodzakelijk is voor het afdekken van de geïnventariseerde risico's (= surplus). De weerstandsratio is na de vorming van de dekkingsreserve minimaal 1,0.
4. De solvabiliteit is op het moment van het instellen van een dekkingsreserve groter dan 20% en blijft ook, na inzet, groter dan of gelijk aan 20%.
5. Het totaalbedrag van de te vormen dekkingsreserve moet op het moment van het besluit beschikbaar zijn in het surplus van de algemene reserve.
6. Het moment van ingaan van de inzet van de in de dekkingsreserve gestorte middelen hoeft niet het begrotingsjaar te zijn, maar kan ook een van de daaropvolgende jaren binnen de meerjarenraming zijn.
7. Na het besluit tot het instellen van een dekkingsreserve blijft het totaal van de inzet onveranderd. Wel kan de onttrekking per jaar variëren. Er kan ook worden

besloten de dekkingsreserve voor het einde van de looptijd vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve.

8. Bij toepassing van het surplus op grond van bovenstaande artikel moet deze worden opgenomen in het overzicht structurele reservemutaties met de onderbouwing in de bijbehorende toelichting.

Ad. 3.1.c 3 toekomstige verkoop is geen dekking

Voor de voeding van bestemmingsreserves mogen **geen** toekomstige inkomsten uit verkoop van gemeentelijke eigendommen worden ingezet. Dit om te voorkomen dat door veranderde omstandigheden de dekking uiteindelijk niet wordt gerealiseerd.

3.2 Mutaties van reserves

Stortingen en onttrekkingen aan de reserve mogen gedurende het jaar plaatsvinden op basis van het betreffende doel van de reserve. Mutaties in de reserves moeten worden onderbouwd met een raadsbesluit, of een collegebesluit als het doen van uitnamen uit de reserve door de raad is gemandateerd aan het college.

3.3 Heroverweging reserves

Tenminste één keer per jaar wordt voor iedere reserve beoordeeld of er nog voldoende nut en noodzaak voor de reserve bestaat en of er mutaties nodig zijn. Een voorstel voor heroverweging van de reserve is onderdeel van de integrale besluitvorming bij de Begroting.

Voorwaarden voor heroverweging

Als aan één van onderstaande voorwaarden wordt voldaan moet overwogen worden of de reserve moet worden gehandhaafd of niet.

- **a.** Wanneer het doel op basis waarvan een reserve is gevormd op enig moment behaald is of is vervallen.
- **b.** Als er vier jaar lang geen mutatie op de reserve heeft plaatsgevonden.

3.4 Opheffen of wijzigen van reserves

De raad kan te allen tijde via een raadsbesluit het doel of bestemming van een reserve wijzigen of de reserve opheffen.

Dit met dien verstande dat als er eerder al verplichtingen zijn aangegaan, de reserve slechts kan worden opgeheven of gewijzigd als er een andere dekking voor de eerder aangegane verplichtingen wordt aangegeven.

Bij het opheffen van een bestemmingsreserve valt het saldo vrij ten gunste van het begrotingssaldo en wordt het vrijgevallen bedrag gestort in de algemene reserve tenzij anders wordt besloten.

4. Beleidsregels voorzieningen

4.1 Vormen van voorzieningen

Het instellen van voorzieningen is een raadsbevoegdheid.

De raad heeft bij het vaststellen van voorzieningen echter weinig ruimte voor het maken van keuzen door het verplichtende karakter hiervan.

Alleen het instellen van een onderhoudsvoorziening is een zelfstandige keuze van de raad.

4.2 Egalisatie kosten groot onderhoud

Kosten voor groot onderhoud zijn op twee manieren te egaliseren.

4.2.1 Egalisatievoorziening groot onderhoud

De kosten komen in het jaar van uitvoering direct ten laste van een vooraf gevormde voorziening. Deze voorziening dient aan de volgende eisen te voldoen;

- **1.** Er is een recent beheers/onderhoudsplan dat niet ouder is dan 5 jaar.
- **2.** In de doorrekening voor toekomstige kosten wordt minimaal 4 jaar vooruit gekeken, en deze doorrekening wordt jaarlijks geactualiseerd. Indien mogelijk wordt geadviseerd om 10 jaar vooruit te kijken.

Een egalisatievoorziening heeft de voorkeur omdat er recent beheers/onderhoudsplan dient te zijn. De berekening van de toekomstige kosten wordt daarmee jaarlijks geactualiseerd. Verder dienen de kosten direct ten laste van de voorziening worden geboekt.

4.2.2 Bestemmingsreserve egalisatie onderhoud

Als het door omstandigheden niet mogelijk is om een beheer-/onderhoudsplan op te stellen en het bestuur toch de kosten over de verschillende jaren wil egaliseren is een bestemmingsreserve groot onderhoud een alternatief.

Voor het instellen van een bestemmingsreserve dient dan wel aan de beleidsregels van deze nota te worden voldaan zoals benoemd in hoofdstuk 3.

4.3 Mutaties voorzieningen

4.3.1 Onttrekkingen

Het college heeft bij voorzieningen de bevoegdheid tot het doen van uitgaven ten laste van de voorziening en legt hierover verantwoording af aan de raad via de P&C-cyclus.

4.3.2 Toevoegingen

Mutaties in de toevoegingen moeten worden onderbouwd met een actuele berekening en recent beheer-/onderhoudsplan en worden verwerkt door opname in een van de P&C-documenten. Aan voorzieningen mag géén rente worden toegevoegd omdat voorzieningen altijd (naar beste schatting c.q. berekeningsmethodiek) dekkend moeten zijn.

4.3.3 Opheffen voorzieningen

Voorzieningen worden opgeheven als de verplichting en/of het risico waarvoor de voorziening is gevormd, is vervallen of is opgehouden te bestaan. Wanneer een voorziening wordt opgeheven valt een eventueel saldo vrij ten gunste van de exploitatie.

Voorzieningen worden opgeheven na een besluit van het college, met uitzondering van de egalisatievoorzieningen onderhoudskosten, dat moet via een raadsbesluit.

4.4 Wijzigen van het doel of de bestemming van de voorziening

Het doel van een voorziening kan niet wijzigen, gegeven het verplichtende karakter en de strakke kaders. Indien het doel niet meer bestaat of wijzigt wordt de voorziening opgeheven.

4.5 Planning en control cyclus

Via het in de P&C-documenten opgenomen overzicht voorzieningen kan het verloop van de specifieke voorzieningen worden gevolgd.

Tenminste eenmaal per jaar bij het opmaken van de jaarrekening wordt beoordeeld of de voorzieningen gehandhaafd dienen te worden en qua omvang toereikend zijn of opgeheven kunnen worden, of dat door verplichtingen nieuwe voorzieningen gevormd moeten worden.